

Justitiedepartementet
Enheten för fastighetsrätt
och associationsrätt
103 33 Stockholm

Yttrande över betänkandet **Bättre skydd för tekniska företagshemligheter (Ds 2020:26)**

(Ju2020/04525/L1)

Sammanfattning

Hovrätten har granskat betänkandet med utgångspunkt i de intressen som hovrätten har att bevaka.

Sammanfattningsvis har hovrätten ingen invändning mot inriktningen att straffansvaret utvidgas på så sätt att det även ska träffa mer kvalificerade fall av utnyttjande och röjande av företagshemligheter av personer med lovlig tillgång till företagshemligheten i fråga. Hovrätten avstyrker emellertid förslaget att utvidgningen ska genomföras på så sätt att det avgränsas till företagshemligheter av teknisk natur. En sådan avgränsning är enligt hovrätten inte ändamålsenlig och den är dessutom oklar. Hovrätten har – särskilt mot bakgrunden av tidigare förslag på området – all förståelse för svårigheterna med att komma fram till en avgränsning som är både ändamålsenlig och tillräckligt tydlig. Enligt hovrätten bör dock en ändamålsenlig och tillräckligt tydlig avgränsning av straffbestämmelsen kunna uppnås på andra sätt. Hovrätten utvecklar dessa synpunkter nedan och lämnar i det följande också vissa andra synpunkter på förslaget.

Företagshemligheter av teknisk natur

Frågan om straffansvar för personer med lovlig tillgång till företagshemligheter har övervägts vid ett antal tillfällen, men detta har hitintills inte lett till lagstiftning. Det har i huvudsak motiverats med att arbetsrättsliga åtgärder och skadeståndsskyldighet i många fall är tillräckligt avskräckande och ingripande. En utvidgad kriminalisering har därför ansetts motiverad endast i mer kvalificerade fall. I betänkandet görs nu bedömningen att det finns ett behov av att kunna ingripa mot angrepp som sker i teknikintensiv verksamhet och som typiskt sett utgör ett hot inte bara mot innehavaren av företagshemligheten utan mot samhället i stort. I betänkandet har därför valts en metod som går ut på att skydda företagshemligheter av teknisk natur.

Hovrätten anser emellertid att förslagets avgränsning av det straffrättsliga skyddet till företagshemligheter av teknisk natur inte är ändamålsenlig.

Lagen om företagshemligheter skyddar olika typer av information och det görs ingen skillnad i fråga om i vilken typ av verksamhet som företagshemligheterna återfinns eller vilken typ av företagshemlighet det är fråga om. Skyddet täcker många olika uppgifter vars kommersiella värde kan variera i stor utsträckning. Även angrepp på andra företagshemligheter än de som kan betecknas som tekniska kan vara mycket kvalificerade och orsaka stor skada. I betänkandet ges också som exempel på företagshemligheter som kan vara värdefulla under mycket lång tid ett företags långsiktiga affärsstrategier (s. 74). Den nu föreslagna straffrättsliga regleringen strider alltså mot den grundläggande regleringen av företagshemligheter i lagen och kommer därför endast delvis täcka de mest kvalificerade fallen av angrepp på företagshemligheter. Vidare kan inte slutsatsen dras att varje olovligt utnyttjande eller röjande av vad som förslaget betecknar som en företagshemlighet av teknisk natur tillhör de mest kvalificerade angreppen. Även inom vad som betecknas som tekniska företagshemligheter kan det förstås förekomma mindre allvarliga fall där t.ex. en anställd röjer en företagshemlighet. Det nuvarande lagförslaget uppnår alltså inte sitt uttalade syfte att såväl täcka som avgränsas till de mest kvalificerade fallen av angrepp på företagshemligheter.

Även i förhållande till den nuvarande straffrättsliga regleringen för företagshemligheter blir avgränsningen till tekniska företagshemligheter inkonsekvent. Som framgår av betänkandet (s. 94) finns det stora likheter mellan företagsspioneri och olovligt utnyttjande eller röjande av en företagshemlighet – dels är de straffbelagda gärningarna mycket likartade, dels torde de ofta förekomma i samma sammanhang. Gränsen är inte heller helt klar. Mot denna bakgrund framstår skillnader i fråga om vilken typ av information som skyddas som omotiverad och inkonsekvent.

Vidare bedömer hovrätten att den föreslagna avgränsningen inte är tillräckligt tydlig. Begreppet företagshemligheter av teknisk natur har ingen entydig innebörd och förekommer varken i nuvarande lagstiftning eller i det EU-direktiv som lagstiftningen genomför. Gränsen mellan exempelvis vad som kan kallas tekniska respektive kommersiella företagshemligheter kan många gånger vara mycket svår att dra. Detta har också understrukits i lagens förarbeten där det särskilt påtalats att olika typer av företagshemligheter inte går att särskilja från varandra och att gränserna för vad som är att anse som en företagshemlighet istället sätts genom övriga kriterier i lagen (se prop. 1987/88:155 s. 34 och SOU 1983:52 s. 286 och 372). Även i EU-direktivets ingress (p. 14) påtalas vikten av att inte särskilja olika företagshemligheter. För att undvika rättsosäkerhet och otydlighet bör därför inte avgränsningen av den utvidgade kriminaliseringen göras till en viss typ av företagshemlighet.

Enligt hovrätten bör det istället övervägas om en sådan avgränsning som eftersträvas kan uppnås genom att begränsa en utvidgad kriminalisering av olovliga utnyttjanden och röjanden med användandet av rekvisit som – i andra bestämmelser – anger en gärnings svårighetsgrad, se särskilt bestämmelsen om företagsspioneri i 26 § lagen om företagshemligheter. En alternativ lagteknisk lösning i linje med detta skulle därmed – i

överensstämmelse med den grundläggande regleringen i lagen – täcka alla typer av företagshemligheter, men endast de mest kvalificerade fallen.

Personkretsen

Promemorian föreslår att straffansvaret ska utökas beträffande anställda, uppdragstagare eller för annan som deltar i en näringsidkares rörelse på liknande grund. Som hovrätten förstår förslaget ska det röra sig om personer som deltar i näringsidkarens verksamhet under omständigheter som liknar sådana som förekommer i ett anställningsförhållande (s. 132). Att det är så straffbestämmelsen är tänkt att tillämpas framgår emellertid inte direkt av lagtexten.

Enligt promemorian är avsikten att styrelseledamöter och revisorer inte ska omfattas av straffbestämmelsen. Dessa personer undantas enligt promemorian på grund av att dessa funktionärer inte anses delta i rörelsen när de fullgör sitt uppdrag (s. 81). Enligt hovrätten gör promemorian en snäv tolkning av vilka personer som kan anses delta i en rörelse eller verksamhet. Särskilt styrelseledamöter kan inom ramen för sitt uppdrag delta i beslut eller vidta åtgärder i bolagets normala affärsverksamhet, så som beslut om samarbetsavtal och köpeavtal, beroende på företagets storlek och verksamhetsföremål. Mot denna bakgrund torde styrelseledamöters åtgärder och beslut i och för sig kunna bedömas som en typ av deltagande i rörelsen eller verksamheten. Om bestämmelsen inte ska gälla för styrelseledamöter och revisorer när de fullgör sitt uppdrag – men i vissa andra fall (jfr. betänkandet s. 81 f.) – bör detta därför tydliggöras i lagtexten.

När det gäller personer som fått del av företagshemlig information i samband med en affärsförbindelse med innehavaren, riskerar kriminaliseringen att leda till ett relativt långtgående straffrättsligt ansvar som sträcker sig till en vid krets av personer. Vilka personer som i detta hänseende kan åläggas ett straffrättsligt ansvar är svårt att identifiera och är dessutom, såsom hovrätten förstår förslaget, obegränsat i tid. Förslaget såvitt gäller denna personkrets bör därför tydliggöras och en avgränsning i tiden även för denna personkrets bör övervägas.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Anders Perklev, hovrättslagmannen Christine Lager, hovrättsrådet Kerstin Norman och tf. hovrättsassessorn Mirjam Gordan, föredragande

Anders Perklev

Mirjam Gordan